

Авторка: Тамара Марценюк

Скільки відомих жінок у науці ви знаєте? Імовірно, лише нобелівську лауреатку Марію Склодовську-Кюрі, яка відкрила радій. Щоб розширити уявлення про винахідливість жінок, до України привезли виставку «Творчі жінки. Винаходи та інновації зі Швеції». Експозиція з 22 вересня до 16 жовтня перебувала в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна, а потім перемістилася до Львова.

Справді, у нас бачення винахідників доволі усталене і стосується, звісно ж, образу чоловіків. Жінкам через неможливість реалізувати себе повноцінно в публічному житті доводилося часто бути в їх тіні. Так, майже невідомо, що графиня Ева Екеблад Делегарді (1724–1786), маючи лише 24 роки, була обрана членом Королівської академії наук Швеції. Графиня прославилася винайденням нових практичних способів застосування картоплі, яка щойно з'явилась у Швеції. А Грейс Гоппер (1906–1992) працювала під час Другої світової війни на військово-морському флоті США на одному з перших в історії комп'ютерів «Марк-1» і також написала першу комп'ютерну програму. Ніні Кронберг (1874–1949) відкрила спосіб виготовлення молочного порошку. Список маловідомих широко загалу імен можна продовжувати.

Гуніла Стернет, експертка з питань рівних прав і можливостей жінок і чоловіків та винахідниця, яка приїхала на виставку до України, розповідає: інноваторок у Швеції наразі стільки, що вони об'єднуються в організацію, яка сприятиме співпраці та налагодженню контактів. Уса Ліндберг, кураторка виставки «Творчі жінки. Винаходи та інновації зі Швеції», зазначає,

ЖІНКИ-ІННОВАТОРКИ: ЯК МИСЛИТИ ПО-НОВОМУ?

що хоч у Технічному музеї в Стокгольмі лише 100 з 55 000 експонатів є винаходами жінок, їхній внесок у світовий технічний прогрес переосмислюється відповідно до більш сучасних уявлень про роль жінки в суспільстві. Інноваційність мислення, знання, досвід та здібності не залежать від статі. І жінки доводять це щороку, патентуючи винаходи, покликані змінити життя зручнішим.

Серед експонатів виставки – приблизно сорок винаходів, зроблених шведськими жінками за останні десятиліття. Спілкуючись із іншими жінками, своїми дітьми, старшими людьми, вони намагалися по-новому розв'язати ті чи інші повсякденні проблеми. Наприклад, замислившись над тим, що кілька мільйонів людей щороку помирають від шлункових захворювань після вживання брудної води, Петра Вадстрем створила очисний апарат Solvatten, що працює завдяки сонячній енергії, відзначений численними нагородами.

Або, скажімо, винахід медсестри Жозефіни Сандстрем – допоміжний столик Active Tilda, що підтримує руку або ногу хворого і зменшує ризик для медсестри пов'язаних із роботою травм плечей, шиї чи спини. Ще одна винахідниця Лоне Педерсен вирішила, що коням має бути незручно й навіть боляче носити залізні підкови. Вона спробувала виготовити їх із гуми від тракторних шин, а через три роки завод у Гальмстаді придбав її патент. Сьогодні такі підкови використовують у війську Таїланду, а також для коней президента Росії.

Як виявилось на виставці, безкоштовну газету «Метро» також винайшла жінка – Моніка Ліндстед. Перший випуск «Метро» побачив світ 13 лютого 1995 року. Сьогодні газета поширюється не лише у Швеції, а у 18 країнах світу, щодня її читають кілька десятків мільйонів людей. Це яскравий приклад так званої соціальної та медійної інновації.

Ще один унікальний винахід, який полегшив процес спілкування в сучасному світі і належить жінці, – так звана «зелена кнопка». Її придумала Лайла Улгрен, яка була єдиною жінкою-інженером у команді Естена Мекітало, котрий розробив сучасний мобільний телефон. Наприкінці 1970-х років мобільні телефони були цілковитою новинкою. Тому передбачалося, що вони працюватимуть, як звичайні телефони, – спочатку

з'єднання з мережею, потім набір одного номера. Але це забирало багато часу – 15 секунд, і виклики часто роз'єднувались. У Лайли виникла ідея вдосконалити процес набирання. Спершу номер запам'ятовується на мікропроцесорі телефону, а тоді відбувається з'єднання з мережею натисканням на зелену кнопку виклику. Завдяки цьому виклик забирало лише дві секунди. Лайла стала першою жінкою в 2009 році, яка одержала премію Полгема Спілки дипломованих інженерів Швеції.

Деякі винаходи жінки впровадили саме для себе, з огляду на особливості жіночого досвіду. Зокрема, шведка Мія Сейпель зауважила, що досить незручно задирати светр на холодній погоді, щоб погодувати дитину груддю. Це наштовхнуло Мію на ідею створити сорочку з подвійним відворотом спереду, нині відому багатьом мамам як Boob. У ній жінка може годувати груддю дитину, залишаючись при цьому в теплі. А от юна шведка Надя Б'єрк, вивчаючи технологію та дизайн, спільно зі своїми подругами винайшла зручну захисну пряжку проти згвалтування.

Ці та інші цікаві й корисні винаходи (як-от: дитячий стілець для автомобіля, наплечник SitSac, Osnoodd – пристрій проти крадіжки, соска-пустушка для того, щоб давати наркоз немовлятам, захисне ліжко для недоношених дітей, екологічно безпечний підгузник Nature Babycare, кабелезбірник – штепсельна коробка, спортивна пляшка для пиття Binibottle, велосипедне сидло для спідниць тощо) переконують, що інноваційність жінок у сучасному світі не має меж.

